

Do všeobecného povědomí se konec třiapadesátého roku vepsal politickými procesy a krutou zimou. Lidé z městečka Chrud podději říkali: to bylo tenkrát, kdy zamrzla řeka až ke dnu, kdy napadalo tolik sněhu, že jsme se prohrabávali ven z domů a ti slabší padali na ulici jako mouchy.

Walterovi bylo toho roku dvacet let, ale nikdo by mu je nehádal. Vypadal mnohem starší – s bledou vráskatou pletí a řídkými vlasy. Od konečného vítězství uplynuly dva roky, a za války, která tvořila podstatnou část jeho života, se stárlo rychleji než v míru. Byla strojem na mladé staříky unavené životem a zbavené elánu a nadšení pro cokoli.

Onoho chladného prosincového rána ležel Walter v posteli přikrytý až po bradu a hleděl do stropu. Vychutnával klid, ticho – ani nemrknul –, nehybnýma očima objímal mapu prasklin v bílém vápenném nátěru. Nezapojoval fantazii, aby v nich hledal skrytý význam, jen vegetoval v teple a samotě a ukolébával se vnitřní prázdnotou.

Začínalo svítat – světlo se sbíralo od horizontu a vytvořilo nad ním bílý pás jitra. Walter se posadil a nohy spustil z postele na zem. Bezmyšlenkovitě koukal z okna ven, do světla vytvářejícího arénu. Každický předmět byl částí nasvícené kulisy, nad níž dál trvala noc. Poklice sněhových mračen obvykle vydržela beze změn až do večera, kdy úzký pruh dne znovu sklouzl pod zemský povrch.

Walter se podrpal v podpaží a pak se zahleděl na své ruce, na předloktí plná bezbarvých plošek připomínajících jizvičky po drobnoučných spáleninách. Už si přesně nevybavoval, kdy je zaznamenal poprvé. Kdy se mu začal pigment z pokožky vytráčet a tvořit bílé body, spojující se časem do větších bezbarvých map. Pozorně je studoval, ale nedokázal odhadnout, zda se zase o něco nezvětšily. Na to je kontroloval příliš často. Jako vždy je nakonec, aniž by se čehokoli dobral, zakryl rukávy košile až k zápěstím a důkladně uzamkl dvojicí perleťových knoflíčků na manžetách. Oblékl si černé sváteční šaty, které si koupil potom, co vyhodil starou uniformu. V obchodě si tehdy z nabídky módních, ale drahých kopřivových obleků nevybral, a tak si ten svůj nakonec našel u vetešníka. „Pravá vlna,“ přesvědčoval ho prodavač a vychvaloval látku stejnými slovy jako před lety jeho židovský předchůdce. „Ten vám vydrží pěkných pár let,“ říkal, „podívejte na rukávy. Vůbec nejsou ošoupané. Okraj se netřepe. Předválečná kvalita,“ pokračoval, protože důležitější než cokoli jiného bylo prodat. Z čistého árijce povstal schopný obchodník nabízející své zboží slovy, jež Waltera nakonec přesvědčila. Koupil si šaty po mrtvém, protože ve vetešnictví v té době snad jiné být ani nemohly. Až doma zjistil, že jsou mu rukávy krátké a knoflíky přes hrudník téměř nejdou dopnout. Po několika měsících už nic z toho ale nepozoroval. Snad mu ty malé šaty dorostly.

Také se nechal oholit a ostříhat ve skutečně oficiálně. Už tenkrát ho frizér upozornil, že mu začínají padat vlasy. „Dáme březovou vodu,“ nabízel, „a také vytažek z kopřivy. Ten je zaručeně posílí. Na každém z nás se podepsala válka,“ povzdechl a snad přitom myslel víc na zákazníka než na profesí závislou na bujných křtících.

Walter si projel řídnoucí patku hřebínkem a mechanicky z jeho zoubků vybral několik vlasů, které v nich uvázly. Ani

moc, ani málo. Podíval se na sebe do zrcadla zavěšeného na chodbě, téhož, před nímž za svého života stával každického rána před odchodem na Komisarját i jeho otec. Po vojenskou vzpřímený hledival dlouho na svůj odraz, prsty přejížděl po řemení uniformy, kontroloval každou přezku, každický sklad sukna pod ním a nakonec si na hlavě usadil čapku se stříbrným smrtáčkem nad kšiltem. Zachmuřený, nepřístupný – matka říkávala, že by jinak v úřadu neobstál. Vlastní slabosti mu ale všechno usnadňovala. Co si Walter pamatoval, nikdy se ho, i když byl v právu, nezastala. Pokud jí ho bylo líto, řekla mu jen potajmu, aby táta neslyšel: Všechno se v dobré obrátí, všechno... Tatínek ví, co dělá... At byl oděný v úřednické uniformě nebo v civilu, jež mu máma chystala pečlivě nažehlený na krejčovskou figurínu používanou místo obyčejného ramínka, neopustil roli neomylného pedanta. Možná ani nerozlišoval, kdy je v úřadu a kdy doma. Byl v domě všudy přítomný – ve všem, co zde kde bylo, i tím, na jakém místě a jak to bylo uloženo.

Dnes už zrcadlo nad spodním okrajem sleplo a od skla se odlupovaly drobné hadí šupinky. Otcovy pronikavé oči z něj ale dosud hleděly přísně ven a sledovaly předčasně zestárleho syna a nepochopitelný svět živých. Mohly prohlédnout i skrz záclonu a skrz okenní tabule, vyčištěné před svátky starou Steínovou do oslnivého lesku. Mohly vidět až na ulici, na bílý pás nebe a na krvavě rudé prapory s pavoučím symbolem povlávající ve větru.

Kdyby mohly na Waltera promluvit, řekly by určitě: Skončil jsi hůř, než jsem si kdy dokázal představit.

Tiše a smířeně sledoval Walter svou hubenou tvář s hlubokými vráskami kolem úst... myslel přitom na svou Rózu, na jejich tajeně schůzky a těmi živoucími představami odhánějí otcova ducha ze zrcadla. Dotkl se vyholené pokožky a pokoušel

se představit si její malé prstíky. Podíval se sám sobě do modrých očí našedlých syrovým světlem a pak sáhl do příhrádky pod zrcadlem. Mezi spleti starých hřebíků, sponek a dalších zbytečnosti nahmátl stříčku břitvy. Uchopil ji do prstů, tak aby se neotevřela, a vsunul do náprsní kapsy. Léta ve výcvikovém táboře, u jednotky... součástí všech těch let byla zbraň – skutečná... ne ubohá náhražka pouličních rváčů. Zvyklým bylo třeba učinit zadost, třebaš takovým, téměř směšným, způsobem. Krivě se usmál do zrcadla. Pomyslel si: Jsem vážně takový, anebo se tak chovám jen pro ten pocit klidu?

Zašel na toaletu a nad mísou si rozeplnul poklopec. Dokud otec žil, zátřil porcelán čistotou. Dnes byl plný vodního kamene a usazenin. Žádný z čistících prostředků, ať už to byl louch anebo kyselina solná, už ho nedokázal vyčistit. Špína se zadržala do hloubky, prorostla kameninou a provázala se ní v jedno.

Z Waltera vyrazil proud moči, nahnědlé a těžké jako rtuť. Hned po ránu se cítil unavený. Záda měl ohnutá a bradou se dotýkal hrudníku. Ruce mu visely podél těla a skrz podrážku trepek cítil chlad z dlaždic. Skutečnou bolest nevnímal tolik jako příznaky té plíživé nemoci. Pokud se zranil, třebaš řízl nožem, viděl řez a krev sbírající se z něho a zaplavující ránu. Věděl ale, že nepřijemný pocit je ale jen chvilkovou záležitostí a zmizí, sotva si poranění opláchne pod tekoucí vodou a obváže. Kdyby bylo všechno tak jednoduché, povzdechl si.

Městem zněly zvony. Na věži chrámu Nanebevzetí Panny Marie na chrudském horním náměstí odbíjel ten největší osmou. Pokud chtěl Walter stihnout začátek mše, byl nejvyšší čas vyrazit.

„Mladý pane,“ chytla ho v přízemí stará Steinová za kabát, „jdete do kostela, vidíte?“ Aniž by čekala na zřejmou odpověď, pokračovala: „Dáte mi posvětit tyhle svíčky?“

Vzal od ní svazek nažloutlých voskovic zabalených v balícím papíru a převázaných náhražkovým motouzem.

„Nesmíte na to zapomenout,“ nabařovala ho. „Dneska je budeme potřebovat, víte? Dneska je ten den.“

Nepřítomně zamumlal něco o tom, že když si to myslí, tak tomu tak zaručene bude, ale ona ho dál držela za rukáv a nepouštěla. „Musíte mi slíbit, že přijдете. Bez vás by to nešlo. Prostě musíte.“

Pokoušel se jí vymluvit. „Nějak se necítím dobře. Asi bych si měl jít brzy lehnout.“

„Ale vždyť jste mi to slíbil. A takového dne, jako je dneska, musíme přece využít. Je jich jen pár do roka. Vždyť víte... A mám pro vás i jedno překvapení.“

„Překvapení?“

Stále se ho držela. „Určitě vám udělá radost. Určitě. Slibte, že přijдете.“

Před časem, když se o té záležitosti zmínila prvně, jí řekl, že by na tu věc mohla být vhodná Róza. A teď, když tak urputně trvala na svém, napadlo ho, zda se jí nějakým zázrakem nepodařilo dívčiny poručníky přesvědčit, aby ji pustili bez dohledu večer ven. Moc tomu nevěřil, ale připustil si, že při výmluvnosti Steinové je i něco tak neuvěřitelného možné.

„Přijde k nám večer Róza?“ zeptal se jí přímo.

Usmívala se mnohosičně. „Nechte se překvapit, mladý pane.“ Asi to dokázala, napadlo ho.

Poprvé potkal Rózu před pekařstvím. Stála ve frontě v lehkých letních šatech a v obou rukou držela ucha plátěné tašky. Zařadil se za ni a potom jí celou dobu hleděl do týla, na rezavé vlasů spletené do dvou silných copů a útlý krk s drobounkými plhami. Všiml si při tom, že jemnou kůži za ušima má otláčenou

od ráfků těžkých brýlí. Několikrát se po něm otočila a on zhlédl za silnými skly její velké hnědé oči. Měla v sobě něco dětského, něco, co v mužích probouzí instinkt ochránce. Dvě ženy o ní tlumeně hovořily a Walter zaslechl útržky jejich hovoru: přežila úplně sama... bombardování... zasypaná... chudinka... taková slabá... Několikrát pomohl náhodě, potkal se s ní a pozdravil ji. A potom si spolu jednou, když měla více času, sedli v parku a povíдали si. Jejím poručníkem byl Herr Hart – vysloužilec SS. S manželkou ji ale měli spíše za služku.

A tak se scházeli tajně. Alespoň věřili, že o tom vědí jen oni dva... a, jak Walter tušil, i Steinová, protože ta o něm přece věděla úplně všechno. „Víte, jak jste mi povídala o té seanci? Jak mě na ni nutně potřebujete...“ zeptal se před časem Steinové. Usmála se: „No, jak by ne. Vždycky si vzpomenu, jak jste jako chlapeček seděl za trest celý hodiny ve vašem svátěčním pokoji a bez hnutí koukal před sebe. Na co ten kluk asi myslí, říkala jsem si. Co on to v sobě všechno nosí? A po tom, co se stalo s vaším otcem, mladý pane.“ Ostrážité na ni hleděl a čekal, co řekne dál – nic ale na sobě nedala znát a pokračovala. „Když jste se mu postavil a raději odešel z domova.“ Hleděla na něj a čekala, co teď poví on. Co má vlastně na srdci, že se s ní zastavil na ulici, když jindy kolem jen rychle projde a letmo pozdraví. „Určitě nás na to musí být víc než jen my dva, vidíte?“ ptal se. „Nejlepší je to ve čtyřech,“ odpověděla. – „A mě napadlo,“ řekl jí, „že by se hodilo to děvče z vedlejší ulice. Víte, ta malá, ta bleďá. Ten sirotek, co ji sem přistěhovali z Plzně.“ Přikyvovala. „Ta, co vypadá jako nějaká víla anebo divoženka,“ vy-podobňovala Rózu Steinová. „Už jsem o tom přemýšlela, koho bych k nám vybrala, ale tahle slečinka má poručníky, a ti si ji dost hlídají, mladý pane. Nevím, nevím.“

Sedávali s Rózou na lavíce zastrčené ve tmavém zákoutí. Kdo ví, jak a proč se pod baldachýn z hustého křoviska dostala. Možná si ji někdo k podobnému účelu kdysi připravil a pak se někam ztratil a už ji nevrátil na původní místo pod vysoké stromy u hlavní, kamínky vysypané cesty. Hlídač ji nenatřel, barva z ní oprýskala a tmavé opršelé dřevo splynulo s propletenými větvemi.

Mám přece dům, říkával si Walter. Proč bychom proboha nemohli být spolu v mém pokoji, jen sami dva... Rózu o tom nikdy nepřesvědčil. Přišlo jí šílené, jít ulicí k Walterovi před tolika zvědavýma očima a doufat, že se o tom Hartovi nedozvědí.

Teď k němu měla Róza tedy konečně přijít.

„Tak dobře,“ řekl Steinové nakonec, „zastavím se u vás.“

„A nebudete litovat.“ Postavila se na špičky a pokusila se ho pohladit. „Přece nemůžete nechat zahálet, co ve vás, mladý pane, je. Takový dar máte. Dneska se nám to zaručeně povede.“

Kýval a snažil se od ní odpoutat. Chtěl, aby mu už přestala tisknout rukáv ve svých svráštělých kostnatých prstech a nechala ho konečně odejít.

Nakonec ji vyklouzl, odsunul zástrčku na velkých dřevěných dveřích a otevřel.

Sotva vyšel na ulici, opatrně se rozhlédl po lidech kolem. Nikdo se po něm neotočil a nikdo ani nestál tak, aby mohl sledovat jeho odraz třebas v okenním skle či ve výkladní tabuli. Protože bylo chladno, měli na sobě mnozí dlouhé pláště, ale koženou čepici, tak zvláštní, jako by patřila k nějaké uniformě, neměl v okolí žádný.

Walter miloval hudbu, uklidňující hudbu, tu, která člověka povznáší a utvrzuje v přesvědčení, že na všechno není docela sám. Říkal si: Stvořitelem něčeho tak napňujícího přece nemůže být pouhý člověk... Něco tak nadzemského, promlouvajícího vlastní řečí plnou emocí, stvořila jistě vyšší moc a smrtelný tvor byl jen jejím nástrojem. Je věčná... Je více než strach, více než vztek, více než víra. Pokud chtěl slyšet tu pravou, šel do kostela. I druhým rokem po válce si pozůstali dál platit hrané zádušní mše a vzpomínali na své blízké. Víra přežila, svázaná novým církevním zákonem a s proškolenými pastýři. S prázdným a prostým křížem, protože, jak se říkalo: svých vlastních mučedníků máme přece více než dost...

*Jsme veselá mládež Führerova,
a nepotřebujeme žádné křesťanské pravdy,
neboť Vůdce, náš Vůdce,
bude naučády naším přímluocem.*

...zpívali na sjezdu delegátů Nové mládeže v Berlíně píseň, kterou jim předtím jejich družinový vedoucí rozdal přepsanou přes černý, přísně evidovaný uhlový papír. Dokonce i Waltera, pro postavení jeho otce na Komisarjátu, na tu slávu tenkrát vybrali. Zvuk varhan zněl v dnešní době sluchu pozůstalých přijatelněji než slova prověřených farářů, předčítajících kazání z příruček. Tóny stoupaly k vysokému stropu a odtud dál k nebi a do vesmíru či kosmu, a potom ještě výš, možná k samému Bohu, k tomu, co mu teď mnozí říkali *Drecks Gott*. Představoval si, jak putují, jsou slabší a slabší a rozplynou se až někde ve vzduchoprázdnu.

„Proč vlastně žiju?“ ptával se v takové chvíli sám sebe. „Jaký to má smysl? Ani v něj nevěřím. Lpím na něčem, co už nemá cenu.“

Hudba naplňovala lidské vědomí a vyhrávala všude – raso-
ově čistá hudba – od olympiády v roce 1936, aby v počátcích,
v roce nula, svou monumentalitou ohromila pololodi... davy
omámené pochodovaly za doprovodu strhujících skladeb Ri-
charda Strausse a potom v dojetí plakaly za zpěvu písně *Horst
Wessel*... Zněla uhrančivá Orffova *Carmina Burana*, smíšená
němčina s latinou, podmanivý rytmus určený pro boj i tanec,
nevypudivelný z vědomí. A dál přes festivaly v Bayreuthu až po
hubinky a pišňaly Nové mládeže, bombastické upoutávky na
zprávy z bojišť a rozhlasové znělky. Do posledního tónu byla
stvořena v duchu wagnerovských tradic pro tu jediné správ-
nou árijskou hudbu.

Walter ale miloval varhanní hudbu mrtvých: Bacha, Beetho-
vena, Brucknera. Vzduch vytlačeny z mchu do nástroje... zvuk
připomínající pišťalku při útoku i temný zvuk lodních sirén...
malý zvonek u oltáře při pozdvihování, zvoneček před ponoře-
ním do hlubin... Zvuky budící ve své jednoduše hrůzu, ale po-
užité v hudbě klid... nekonečný klid.

Walter nesedal úplně vpředu, ale nezůstával ani docela
vzadu. Hleděl společně s ostatními k oltáři, za nímž přes vit-
rážové okno splývala říšská vlajka, a potom, co byla přečtena
jména padlých, zaposlouchával se do nejčastěji hraných Ba-
chových chrámových kantát.

Nášel si místo s polštářkem, posadil se na něj, nohy položil
na zvýšenou trnož a ruce na desku před sebou. Aby nemusel
vstávat a pouštět opozdíce, navykl si sedávat uprostřed řady.
Nikdo k němu ale už dlouho nepřišel. Proto když kolemjdoucí
brnkl nohou o lavici a mírně ji rozechvěl, Walter ani neotevřel
oči. Teprve zvuk látky sunoucí se po dřevě a jemná, ale vtíravá
vlně ho vytrhly z rozjímání. Uvědomil si, že se mu po několika
měsících znovu vrátil čich. Nabral do nosu lidský pach, zaznam-
enal i zatuchlinu vlhkého kostela a stále přítomnou vůni kadidla.

Smysl – posílený abstinencí – přijímal s nábožnou vnímavostí. Muž byl citlivý potem, ale i starým suknem, pomádou ovoněnou jakýmsi lucním květinám a ústa měl vypláchnuta mátovou ústní vodou. Celý ten pachový akord se rozkládal v jednotlivé ingredience a vyvolával dojem člověka, který o sebe pečuje.

Počku na něj pohlédl – menší tloušťk s kratičkým jezdkem nad vysokými kouty a tmavýma, píchlavýma očima. – Asi nějaký bývalý vyšší důstojník, řekl si.

Muž se k němu naklonil a zašeptal: „Jsem tu správně na mši za Hauptmanna Petera Reicha?“

Chvilu se pokoušel rozpomenout na jména, která zazněla na počátku obřadu, ale nedokázal si vybavit, zda mezi nimi právě tohle bylo. Nakonec pokrčil rameny. „Snad ano, pokud na něj budete usilovně myslet.“

Chlapík mu položil ruku na stehno, možná na znak spříznění, možná na znamení díky. Zřejmě se cítil povinován zapřít po Walterových účastných slovech dialog. „Taký jste sloužil na východní frontě?“

„Ne,“ odpověděl Walter a toužil se té ruky s dlouhými prsty a pěstěnými nehty zbavit. „Já byl na západě.“

„Kriegsmarine?“ šeptl muž.

„Luftwaffe.“

„Musel jste být hodně mladý.“

„Připravovali mě na lyceu Vrtilu.“

„A tak,“ muž chápavě pokýval hlavou. „Tajně zbraně... Vy jste jeden z těch mladíků, co definitivně rozhodli válku. Nebýt vás, tak bychom tu tak klidně nesešli.“

Walter mlčel a od odpovědi ho nakonec vysvobodila hudba. Varhany ze zádumčivých táhlých tónů přešly v bouřlivé forte. Ruka se stáhla z Walterova stehna jako couvající krab a spočívla na lavici. Kouzlo okamžiku však nenávratně přetálo. Spíše než tóny vnímal Walter blízkost toho člověka, jenž po něm ne-

ustále pokukoval. Měl zvláštně vykrojená ústa, stále pootevřená, s výraznou řadou bělostných dravčích zubů.

Walter hleděl přímo před sebe. Svaly ve tvářích mu zkaneněly v masku a prsty v sepnutých dlaních křečovitě zaťal do sebe. Snažil se nezavdat příčinu k rozhovoru. Do konce bohoslužby už spolu neprohodil ani slovo. Se skloněnou hlavou počkal, až muž vstane a odejde, a pak sám zamířil k bočním oltářím, kam při příchodu položil k posvěcení svazek svíček. Obal zůstal mokřý a Walter ho musel otřít kapesníkem, aby mu venku nepřimrzl k dlani.

Padal sněh a schody byly kluzké. Na vymeteném pruhu ležel čerstvý poprašek a v něm utkvěla řada otištěných stop. Neznámý na něj čekal před kostelem.

„Víte,“ zadržel ho se sebevědomou samozřejmostí, „napadlo mě, že bychom si mohli vzájemně prospět.“

„Jak?“ odvětil úsečně a couvl před ním. On ale dalším krokem dosáhl stejné vzdálenosti a tvář opět přiblížil na dosah dlechu k Walterově.

„Asi na to už nevypadám,“ řekl smířlivě, „ale velez jsem štábu divize *Das Reich*.. dovolte, abych se představil – Gruppenführer Paul Hausser.. tedy ve výslužbě... Urcíte jste slyšel o Charkovu?“

Walter přikývl.

„Klidně spolu můžeme mluvit i česky,“ vybrl ho muž, „pocházím z Rehbergu v Böhmerwaldu, matka byla Češka. Znáte to tam? Krásné lesy.“

Walter znovu přikývl.

„Vy jste pilotoval vrtil?“

„Ne, to ne.“

„Ale ovládáte to?“

„Jako každý absolvent lycea,“ řekl. „Prošel jsem ale jinou specializací.“

„Doufám, že vám nepřipadám moc zvědavý“, omlouval se muž, „ale dost mě to zajímá.“

„Byl jsem elektronik.“

„Skutečně?“ podívil se. „To je dost neobvyklé. Abych vám řekl pravdu, ještě jsem se s žádným nesešel. Něco o tom ale vím. Spousta techniky a hodně magie, takový elektronik ne- byl jen tak obyčejný voják.“

„Jak vidíte...“

„Nepostarali se o vás,“ dodal chápavě. „Kde to zjijeme, když se stát nedokáže postarat ani o své nejlepší lidi? Je to dneska hrůza.“

„Už je to všechno pryč,“ řekl Walter, „naštěstí... Kdo by po válce potřeboval elektronika školeného na vrhu?“

„Víte, mám ještě dost starých přátel a mnozí z nich pořád slouží na významných postech,“ pokračoval muž. „Myslím, že bychom vás mohli potřebovat.“

Walter se nedokázal prostě a jednoduše otočit a odejít. V mužových pichlavých očích se jiskřilo jako kdysi v těch otcových. Ač byl ten muž menší a v porovnání s otcem i podsaditý, měl v sobě něco z jeho asketické jistoty, která Waltera vždy ochromovala.

„Vím, že je teď pro nás vysloužilce složitá doba... je v tom politika, jako ve všem...“ promlouval muž trpce. „Lidi se začali stydět za ty, co jim vyhráli válku. Nemám pravdu?“

„Nevím, čím bych vám mohl být užitečný,“ snažil se Walter hovor ukončit.

„Kde teď pracujete?“

„V městských počišťovacích službách.“

Muž zdvihl obočí. „Jako co?“

„Jako metar.“

Muž sáhl do kapsy. „Dám vám na sebe kontakt, pokud budete mít jednou zájem se s námi setkat a všechno probrat. Jde

nám o vrhl, samozřejmě, o to, co vás o něm naučili a o co teď nikdo oficiálně nestojí.“ Mužova pravá ruka vyrazila vpřed a nabídlá se ke stisku. „Přemýšlejte. Teď už není zadarmo nic a všechno je čím dál dražší. Je mi jasné, že vás výsluha uživit nemůže. Je načase nastolit bývalé pořádky a ocenit staré válečníky, jak se patří.“

S převahou se chopil váhavě pozdvižené Walterovy ruky, krátce ji stiskl a pak se otočil. Odcházel středem ulice a mírně napadal na pravou nohu.

3

Na vojenském letišti nedaleko za městem právě startovala diskovitá véosmička. Temný hukot nabíhajících motorů vysřídál jemný hvizd a zakaboněle nebe rozčísla bílá čára. Walter zaklonil hlavu a sledoval rychle mizící stopu letounu. Něco ze vzpomínek v něm přetrvávalo. Něco, nač se nedá zapomenout, co je definitivně zaznamenáno hluboko v paměti... Dokázal si představit tlak v žaludku vyvolaný mžitkovým přetížením a bolestivý třás svalů... Už to ale byla jen minulost, jen stín, dábelský stín, který mohl rozpoznat od toho obyčejného jen někdo zasvěcený.

Walter vykročil na své nedělní obchůzce k dalšímu jejímu zastavení. Času měl dost, a tak zvolna kráčel z centra k vilové čtvrti. Mínil několik dražších restaurací s vyzdobenými, ale prázdnými stoly a několik vyvařoven pro chudé, které se potýkaly s opačným problémem. V zástupech, vinoucích se několik desítek metrů, stály především matky s dětmi a vojenští vysloužilci. Na rohu Königstrasse vyvlekli dokonce ven před dům starou polní kuchyni s polévkou a vyvěsili na